TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2009 m. balandžio 23 d.*

Byloje C-509/07

dėl 2007 m. spalio 4 d. *Tribunale di Bergamo* (Italija) sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2007 m. lapkričio 21 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

**Luigi Scarpelli**

prieš

**NEOS Banca SpA,**

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas P. Jann (pranešėjas), teisėjai M. Ilešič, A. Tizzano, A. Borg Barthet ir E. Levits,

* Proceso kalba: italų.

generalinis advokatas J. Mazák,
posėdžio sekretorė R. Şereş, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2008 m. gruodžio 11 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— M. Scarpelli, atstovaujamo advokatų F. Maffettini ir G. Pozzi,

— *NEOS Banca SpA*, atstovaujamo advokato S. Beccari,

— Italijos vyriausybės, atstovaujamos R. Adam, padedamo *avvocato dello Stato* W. Ferrante,

— Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos M. Lumma ir J. Kemper,

— Vengrijos vyriausybės, atstovaujamos J. Fazekas, R. Somssich ir K. Borvölgyi,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos L. Pignataro-Nolin ir W. Wils,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

**Sprendimą**

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1986 m. gruodžio 22 d. Tarybos direktyvos 87/102/EEB dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su vartojimo kreditu, suderinimo (OL L 42, 1982, p. 48; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 1 t., p. 326 ) 11 straipsnio 2 dalies išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas byloje tarp L. Scarpelli ir *NEOS Banca SpA* (toliau – *NEOS Banca*) dėl kredito sutarties, sudarytos siekiant įsigyti automobilį, kuris taip ir nebuvo pristatytas, nevykdymo.

## Teisinis pagrindas

*Bendrijos teisės aktai*

3 Direktyvos dvidešimt pirmoje konstatuojamojoje dalyje numatyta:

„kadangi prekių ar paslaugų, kurias vartotojas įsipareigojo įsigyti už kreditą, atžvilgiu, be įprastinių sutartinių teisių ir pareigų, kurias turi jis ir pardavėjas ar paslaugų teikėjas [kurias jis turi kredito davėjo ir prekių tiekėjo ar paslaugų teikėjo atžvilgiu], jam bent jau toliau nurodytomis aplinkybėmis turėtų būti suteiktos teisės vis-à-vis kredito davėją [kredito davėjo atžvilgiu]; kadangi pirmiau nurodytos aplinkybės yra tokios aplinkybės, kai kredito davėjas anksčiau yra sudaręs sutartį su pardavėju [prekių tiekėju] arba paslaugų teikėju, pagal kurią tik šis kredito davėjas suteikia kreditą minėto pardavėjo [tiekėjo] ar teikėjo klientams, kad vartotojas galėtų iš pastarojo pardavėjo [tiekėjo] ar teikėjo nusipirki prekių arba paslaugų.“

4 Šios direktyvos dvidešimt penktoje konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„kadangi šioje direktyvoje numatytas tam tikras valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų dėl vartojimo kredito suderinimas bei tam tikro lygio vartotojų apsauga, valstybėms narėms neturėtų būti draudžiama palikti [galioti] arba priimti griežtesnių vartotojų apsaugos priemonių, tinkamai atsižvelgiant į valstybių narių įsipareigojimus pagal Sutartį“.

5 Šios direktyvos 11 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad kredito sutartis jokiu būdu nepaveiks vartotojo reikalavimų pagal šią sutartį nupirktų prekių pardavėjui [tiekėjo] ar paslaugų teikėjui[o atžvilgiu] tais atvejais, kai prekės nebuvo pristatytos ar paslaugos nebuvo suteiktos, arba kitaip neatitinka jų pardavimo ar tiekimo [sudarytos] sutarties.

2. Jeigu:

a) vartotojas, norėdamas nusipirkti prekių ar gauti paslaugų, sudaro kredito sutartį ne su tų prekių pardavėju [tiekėju] ar paslaugų teikėju,

ir

b) kredito davėjas anksčiau yra sudaręs sutartį su pardavėju [prekių tiekėju] ar paslaugų teikėju, pagal kurią tik šis kredito davėjas suteikia kreditą minėto pardavėjo [tiekėjo] ar teikėjo klientams prekėms arba paslaugoms pirkti iš šio pardavėjo [tiekėjo] ar teikėjo,

ir

c) a punkte nurodytas vartotojas gauna kreditą pagal šią anksčiau sudarytą sutartį,

ir

d) kredito sutartyje nurodytos prekės ar paslaugos nebuvo pristatytos ar suteiktos arba buvo pristatyta ar suteikta tik jų dalis, arba jos neatitinka jų pardavimo ar tiekimo [sudarytos] sutarties,

ir

e) vartotojas pareiškė reikalavimus pardavėjui [tiekėjui] ar teikėjui, tačiau jo teisėtas prašymas nebuvo patenkintas,

vartotojas turi teisę pareikšti reikalavimus [ieškinį] kredito davėjui. Valstybės narės nustato, kokia apimtimi ir esant kokioms sąlygoms galima pareikšti šiuos reikalavimus [šį ieškinį].“

*Nacionalinės teisės aktai*

6 2005 m. rugsėjo 6 d. Įstatyminio dekreto Nr. 206 (2005 m. spalio 8 d. GURI Nr. 235 priedas) 42 straipsnyje nurodyta:

„Prekių tiekėjui ar paslaugų teikėjui nevykdant sutarties, vartotojas, kurio reikalavimai, nepaisant išsiųsto įspėjimo apie sutarties nevykdymą, nebuvo patenkinti, turi teisę pareikšti kredito davėjui ieškinį suteikto kredito dydžio ribose, su sąlyga, kad pagal sutartį kredito davėjui buvo suteiktos išimtinės teisės teikti kreditą tiekėjo ar teikėjo klientams. Atsakomybė taip pat kyla tretiesiems asmenims, kuriems kredito davėjas yra perleidęs iš kredito sutarties kylančias teises."

7 Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžė, kad pagal Italijos teisę vartotojo reikalaujamos teisės nepriklauso nuo to, ar kredito davėjas ir teikėjas yra sudarę sutartį dėl išimtinių teisių suteikimo.

**Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas**

8 2003 m. birželio 20 d. pirkėjas L. Scarpelli kreipėsi į Brioli Duilio priklausančią bendrovę *Autobrembate* norėdamas įsigyti Audi A4 1900 TD markės automobilį ir pasirašė šio automobilio pirkimo–pardavimo sutartį bei užpildė pardavėjo pateiktą prašymą-anketą suteikti kreditą, adresuotą *Finemiro SpA*, kurio teises perėmė kredito davėjas *NEOS Banca*.

9 L. Scarpelli sumokėjo 10 000 EUR čekiais, išrašytais Brioli Duilio vardu, ir jam buvo suteiktas 19 130 EUR kreditas, neįskaitant jau sumokėtų 10 000 EUR. L. Scarpelli pradėjo grąžinti suteiktą kreditą kas mėnesį mokėdamas 402 EUR minėtam kredito davėjui.

10 Sumokėjęs 24 kasmėnesines įmokas, t. y. 9 648 EUR ir 130 EUR komisinių, L. Scarpelli nutraukė mokėjimus tuo pagrindu, kad automobilis vis dar nebuvo pristatytas.

11 *Finemiro SpA* įteikė L. Scarpelli teismo nutartį dėl įpareigojimo sumokėti likusią dalį, kurią sudarė 15 678,38 EUR, bei palūkanas.

12 Vėliau bendrovė *Autobrembate* buvo pripažinta nemokia, o automobilis, kurį įsigijo L. Scarpelli, taip ir nebuvo jam pristatytas.

13 L. Scarpelli apskundė teismo nutartį dėl įpareigojimo sumokėti skolą tvirtindamas, kad jis neprivalo mokėti kasmėnesinių įmokų. Be to, jis reikalavo, kad *NEOS Banca* grąžintų 9 778 EUR sumą, pervestą mokant kasmėnesines įmokas, kartu su įstatyme nustatytomis palūkanomis bei atsižvelgus į valiutos pervertinimą.

14 Į bylą įstojęs *NEOS Banca* pareiškė prieštaravimus dėl L. Scarpelli reikalavimų tuo pagrindu, kad Direktyvos 87/102 11 straipsnyje numatyta, jog kredito davėjas atleidžiamas nuo atsakomybės visais atvejais, jeigu nėra išimtinių kredito ir tiekėjo santykių.

15 Šiuo atžvilgiu *NEOS Banca* remiasi nacionalinės teisės ir Bendrijos teisės nuostatomis, visų pirma 2005 m. rugsėjo 6 d. Įstatyminio dekreto Nr. 206 42 straipsniu tvirtindamas, kad kai finansavimo pagrindas – ne išimtines teises suteikianti sutartis, nėra numatyta vartotojo teisė pareikšti ieškinį kredito davėjui, nes ši galimybė suteikiama, tik jeigu finansuojama sutarties, pagal kurią suteikiamos išimtinės teisės, pagrindu.

16 Neginčytina, kad *NEOS Banca* ir *Autobrembate* nesieja išimtiniai santykiai.

17 *Tribunale di Bergamo* manymu, atsižvelgus į Direktyvos 87/102 dvidešimt pirmos konstatuojamosios dalies tekstą, nėra aišku, ar išimtiniai santykiai yra būtina sąlyga tam, kad vartotojui būtų suteikta daugiau teisių.

18 Tokiomis aplinkybėmis *Tribunale di Bergamo* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar Direktyvos 102/87/EEB 11 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad tiekėjo ir kredito davėjo sutartis, kurios pagrindu šis kredito davėjas suteikia kreditą išimtinai šio tiekėjo klientams, yra būtina sąlyga, kad tiekėjo sutarties nevykdymo atveju vartotojas turėtų teisę kredito davėjui pareikšti ieškinį, net kai tokia teisė yra: a) tik teisė nutraukti

kredito sutartį arba b) teisė nutraukti sutartį ir paskui susigrąžinti kredito davėjui sumokėtas sumas?“

**Dėl prejudicinio klausimo**

19 Pateiktu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar tam, kad vartotojas galėtų kredito davėjui pareikšti ieškinį tuo atveju, kai tiekėjas nevykdo sutarties, kredito davėjo ir tiekėjo sudarytoje sutartyje turi būti numatyta sąlyga dėl išimtinių teisių suteikimo. Visų pirma, *Tribunale di Bergamo* klausia, ar tokia sąlyga yra būtina imantis veiksmų nutraukti kredito sutartį ir susigrąžinti kredito davėjui sumokėtas sumas.

20 Kalbant apie Direktyvos 87/102 tikslus, kaip matyti iš jos konstatuojamųjų dalių, ji buvo priimta siekiant dviejų tikslų: pirma, sukurti bendrąją rinką vartojimo kreditų srityje (nuo trečios iki penktos konstatuojamųjų dalių) ir, antra, apsaugoti tokius kreditus paėmusius vartotojus (šešta, septinta ir devinta konstatuojamosios dalys) (2000 m. kovo 23 d. Sprendimo *Berliner Kindl Brauerei*, C-208/98, Rink. p. I-1714, 20 punktas ir 2004 m. kovo 4 d. Sprendimo *Cofinoga*, C-264/02, Rink. p. I-2157, 25 punktas).

21 Šiuo klausimu šios direktyvos 11 straipsnyje numatytos, pirma, vartotojo teisė pareikšti ieškinį kredito davėjui, kai aptariamų prekių ar paslaugų tiekėjas visiškai arba iš dalies nevykdo įsipareigojimų, ir, antra, naudojimosi šia teise sąlygos, *inter alia*, sąlyga, kad kredito davėją ir tiekėją sietų išimtiniai santykiai.

22 Šią nuostatą reikia suprasti atsižvelgiant į Direktyvos 87/102 dvidešimt pirmą konstatuojamąją dalį, kurioje pateikiama nuoroda į šios direktyvos 11 straipsnyje minimą tvarką ir joje aiškiai nurodyta: „vartotojui, be įprastinių sutartinių teisių ir pareigų, jam bent jau toliau nurodytomis aplinkybėmis turėtų būti suteiktos teisės kredito davėjo atžvilgiu“. Pagal tą pačią konstatuojamąją dalį „pirmiau nurodytos aplinkybės yra tokios aplinkybės, kai kredito davėjas anksčiau yra sudaręs sutartį su prekių ar paslaugų tiekėju, pagal kurią tik šis kredito davėjas suteikia kreditą minėtojo tiekėjo klientams, kad vartotojas galėtų iš pastarojo tiekėjo įsigyti prekių ar paslaugų“.

23 Iš to išplaukia, jog be to, kad remdamasis visiems sutartiniams santykiams taikomomis nacionalinėmis nuostatomis vartotojas teisę pareikšti ieškinį, Direktyvos 87/102 11 straipsnio 2 dalyje numatyta pastarojo teisė pareikšti ieškinį yra papildoma apsauga, kuri pagal šią direktyvą suteikiama vartotojui kredito davėjo atžvilgiu. Todėl šiame straipsnyje įtvirtintas sąlygas reikalaujama įvykdyti, tik jeigu ieškinys reiškiamas šios papildomos apsaugos pagrindu.

24 Toliau reikia nurodyti, kad toks Direktyvos 87/102 11 straipsnio aiškinimas atitinka šia direktyva atlikto suderinimo būdą. Pagal šios direktyvos dvidešimt penktą konstatuojamąją dalį ja nedraudžiama palikti galioti arba priimti griežtesnių vartotojų apsaugos priemonių, taigi ja nustatomas minimalus suderinimas vartojimo kreditų srityje. Taigi valstybės narės gali savo nuožiūra priimti palankesnius vartotojams teisės aktus.

25 Nagrinėdamas Direktyvos 87/102 11 straipsnio 2 dalį Teisingumo Teismas nusprendė, jog šia direktyva siekiamas įgyvendinti tikslas – kad visose valstybėse narėse būtų laikomasi minimalios vartotojų apsaugos lygio vartojimo kreditų srityje (2007 m. spalio 4 d. Sprendimo *Rampion ir Godard*, C-429/05, Rink. p. I-8017, 47 punktas).

26 Tokį aiškinimą patvirtina Direktyvos 87/102 14 straipsnio 1 dalis, pagal kurią valstybės narės įpareigojamos užtikrinti, kad kredito sutartys nenukryptų nuo nacionalinės teisės nuostatų, kuriomis perkeliama ši direktyva, ir taip nepakenktų vartotojui (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Rampion ir Godard* 48 punktą).

27 Be to, vartotojas negali daryti jokios įtakos tiekėjo ir kredito davėjo santykiams, taigi vartotojas yra visiškai priklausomas nuo šių dviejų prekybininkų suderėtų bei į sutartį įtrauktų sąlygų.

28 Taip pat dažnai kredito davėjai pateikia iš anksto atspausdintas kredito sutarties sudarymo anketas. Todėl vartotojas, silpniausia sutarties šalis, paprastai negali pakeisti sutarties teksto.

29 Todėl nustačius sąlygą, jog vartotojas gali pasinaudoti teise pareikšti ieškinį kredito davėjui, tik jei į šio kredito davėjo ir tiekėjo sutartį įtraukta išimtinumo sąlyga, tai prieštarautų Direktyvos 87/102 tikslui, kuriuo visų pirma siekiama apsaugoti silpniausią sutarties šalį, t. y. vartotoją.

30 Iš to, kas išdėstyta, išplaukia, kad esant tokiai nacionalinio teismo sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą aprašytai situacijai, kai sutartiniams santykiams taikytinuose nacionalinės teisės aktuose numatyta vartotojo teisė pareikšti ieškinį kredito davėjui, siekiant nutraukti kredito sutartį ir susigrąžinti sumokėtas sumas, Direktyva 87/102, norint pareikšti tokį ieškinį, nenustato reikalavimo, kad būtų įtvirtinta aptariama išimtinumo sąlyga. Atvirkščiai, gali būti reikalaujama įvykdyti tokią sąlygą siekiant pasinaudoti kitomis, sutartiniams santykiams taikytinose nacionalinėse

nuostatose nenumatytomis teisėmis, kaip antai teise į aptariamų prekių ar paslaugų tiekėjui nevykdant įsipareigojimų sukeltos žalos atlyginimą.

31 Todėl į pateiktą prejudicinį klausimą reikia atsakyti taip, kad Direktyvos 87/102 11 straipsnio 2 dalį reikia aiškinti taip: esant tokiai situacijai, kokia yra pagrindinėje byloje, nėra būtina kredito davėjui ir tiekėjui sudaryti sutartį, pagal kurią kredito davėjas kreditą išimtinai suteikia šio tiekėjo klientams, tam, kad, tiekėjui nevykdant įsipareigojimų, šie klientai galėtų pasinaudoti teise pareikšti ieškinį šiam kredito davėjui, siekdami nutraukti kredito sutartį ir susigrąžinti kredito davėjui sumokėtas sumas.

**Dėl bylinėjimosi išlaidų**

32 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

**1986 m. gruodžio 22 d. Tarybos direktyvos 87/102/EEB dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su vartojimo kreditu, suderinimo 11 straipsnio 2 dalį reikia aiškinti taip: esant tokiai situacijai, kokia yra pagrindinėje byloje, nėra būtina kredito davėjui ir tiekėjui sudaryti sutartį, pagal kurią kredito davėjas kreditą išimtinai suteikia šio tiekėjo klientams, tam, kad, tiekėjui nevykdant įsipareigojimų, šie klientai galėtų pasinaudoti teise**

**pareikšti ieškinį šiam kredito davėjui, siekdami nutraukti kredito sutartį ir susigrąžinti kredito davėjui sumokėtas sumas.**

Parašai.